

ZEYTİN DAL KANSERİ

Pseudomonas savastanoi pv. *savastanoi* (ex Smith) Gardan et al.

1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Pseudomonas savastanoi pv. *savastanoi*'nin optimum gelişme sıcaklığı 25-26°C, maksimum gelişme sıcaklığı 34-35°C ve minimum gelişme sıcaklığı ise 12°C'dir.

Bakteri, krem-yeşil renkteki canlı ur ve siğillerde bulunur. Ur ve siğiller bir taraftan da fazla ışık ve ısının tesiri ile koyu kahverengi, çatlamış ve tepesi çökük bir görünüm alır. Bu şekildeki ur ve siğillerde hastalığı yapan bakteri ölür ve enfeksiyon yapamaz.

Krem-yeşil renkte canlı ur ve siğiller içinde bulunan bakteri nemli ve yağışlı havalarda bu taze ur ve siğillerin yüzeyine çıkar. Buradan yağmur suları, rüzgâr ve böceklerle kolayca yayılır. Sırıkla hasat ve bulaşık aşı kalemleri de hastalığın yayılmasını sağlar.

2. BELİRTİLERİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI

Zeytin dal kanseri zeytin ağacının gövde, dal ve sürgünlerinde değişik büyüklükte ur ve siğiller şeklinde görülür (**Şekil 11**).

Yıllık sürgünlerde yaprak, çiçek ve meyve dökümü sonucu açılan yara yerlerinde oluşan siğiller küçük, yuvarlak ve süngerimsidir (**Şekil 11a**). Hasat sırasındaki sırık vuruğu, dolu yarası ve budama hataları nedeniyle oluşan yaranın şekline göre, urların büyüklükleri de değişmektedir (**Şekil 11b,c,d**). Don çatlaklarında meydana gelen urlar ise çatlaklar boyunca dalı sarmış olarak görülür.

Şekil 11. Zeytin dal kanseri nedeniyle, zeytin dalında yeni oluşan siğil (a) ve değişik büyüklükteki urlar (b,c,d).

Genç sürgünlerdeki yaprak, çiçek ve meyve dökümü sonucu oluşan yaralarda siğiller meydana gelir ve dallar çıplak bir görünüm alır.

Hastalık ülkemizde zeytin yetiştirilen alanlarda görülür.

3. KONUKÇULARI

Zeytin ağacından başka, zakkum, leylak, mersin, kurtbağrı, sarı yasemin ve dişbudak bitkilerinde zarar yapar.

4. MÜCADELESİ

4.1. Kültürel Önlemler

- Zeytin dikimine elverişli olmayan, özellikle sık sık don olaylarının meydana geldiği yerlerde zeytin dikiminden vazgeçilmelidir.
- Fazla su tutan, tabanı killi topraklara zeytin dikiminden kaçınılmalı, eğer dikim yapılmışsa drenaj kanalları açılmalıdır.
- Bahçe tesisinde sağlıklı fidanlar ve aşı kalemleri kullanılmalıdır
- Kanseri ağaçların budama işlemleri nemli ve yağışlı günlerde yapılmamalı, aletler sık sık %3'lük lizol eriyiği veya %10'luk sodyum hipoklorite batırılmalıdır.

- Ağaçlara gereğinden fazla azotlu gübre verilmemeli, bunun yerine kompoze gübre verilmelidir.
- Zeytin ağaçlarında sıvıkla hasat yapmaktan vazgeçilmeli veya dalları zedelemeyecek şekilde önlemler alınmalıdır.
- Budama artıkları hemen yakılmalıdır.
- Budama yerlerine önce %5'lik göztaşı eriyiği, kuruduktan sonra da aşı macunu sürülmelidir.

4.2. Kimyasal Mücadele

4.2.1. İlaçlama zamanı

Ege ve Akdeniz Bölgelerinde kanserle bulaşık zeytinlikler iki yıl budama yapmaksızın yılda 4 defa ilaçlanır. İlkbahar ilaçlamasında %1'lik, diğer ilaçlamalarda %2'lik Bordo bulamacı kullanılır. İki yılın sonunda temmuz-ağustos aylarında budama yapılır.

Karadeniz Bölgesinde ise 2. ilaçlama (şubatta) yapılmaz, ancak dolu ve don zararı olursa şubat ilaçlaması yapılır. Diğer üç devredeki ilaçlamalar aynı dönemlerde uygulanır.

1. ilaçlama: Aralık sonunda hasattan hemen sonra,

2. ilaçlama: Şubat sonunda dolu, don zararından sonra,

3. ilaçlama: İlkbahar yağmurları başlamadan önce,

4. ilaçlama: Sonbahar yağmurları başlamadan önce,

yapılır

4.2.2. Kullanılacak bitki koruma ürünleri ve dozları

Bakanlık tarafından yayınlanan Bitki Koruma Ürünleri kitabında tavsiye edilen ilaçlar ve dozları kullanılır.

4.2.3. Kullanılacak alet ve makineler

İlaçlamada, hidrolik bahçe pülverizatörü veya motorlu bahçe pülverizatörü kullanılır.

4.2.4. İlaçlama tekniği

Ağacın her tarafı kaplanacak şekilde ilaçlanmalıdır.